

VÉLEMÉNYÜNK SZERINT

A PESTI CSALÁD

Huszonyolc-harminc év körüli csinos nő fényképe látható egy tablón. A magyarzó szöveg szerint „Pestinek negyed 9-kor a munkahelyén kell lennie. Naponta 1-2 órát egyedül, gyermekével vagy családjával közlekedik, nagy felelősség! Követi példáját három gyermek és az egész család hazavárja anyukát.”

A következő tabló szövege: „A reggeli tennivalókat úgy kell számításba venni, hogy elegendő időtartalom maradjon előre nem látható eseményekre.” S most következnek a reggeli tennivalók felsorolása: „öltözködésre, mosakodásra szánt idő 20 perc; reggelikészítés a családnak 20 perc; ébrednek a gyerekek, már önállóak, csak Evikét kell öltöztetni: 30 perc; anyuka elfogyasztja reggelijét: 15 perc; Evikét óvodába kíséri: 15 perc; munkahelye az óvodához közel esik: 10 perc; marad biztonsági tartalékidő: 10 perc.”

A továbbiakban Gyurka iskolába megy. Peti is elindul, ő már nagyfiú, VII. osztályos. A nagymama eközben a bevásárláshoz készülődik.

Ugyanekkor „Pesti papa a garázsban kezdi a napot. Nagyon szereti kocsiját és ez az autón meg is látszik. Gépkocsiját munkájához is sokat használja és családját is gyakran viszi kirándulni.”

Összegezve: amíg a háromgyerekes Pesti anyuka reggelit készít, etet, öltöztet, óvodába kíséri gyerekeit (gyalog), azalatt Pesti papa legfontosabb dolga, hogy a garázsba menjen, ahonnan bizonyára nem gyalog folytatja az útját. S ha a családja jól viselkedik, őket is elviszi — nem a munkába, nem az óvodába, iskolába, piacra, hanem kirándulni.

A következőkben a minta-család mintaszereiben közlekedik vagy hatvan tablón, mivel mindez egy közlekedési kiállításon látható a Keleti pályaudvar zsúfolt, elhanyagolt vártermében, ahol a pesti anyukák-apukák időbeosztását és különös munkamegosztását ingázók ezrei szemlélik okulásul. Vidéki anyukák és vidéki apukák esőváltják a fejüket ámuldozva: milyen érdekes is ez a Pesti család! Az utcán kiválóan jár-kele és vezet, otthon a mintacsaládtagok mégis állandóan összeütözköznek egymással és a megváltozott társadalmi szokásokkal.

sikios

SAJTÓHIBA

Egy svájci hetilap közölte az alábbi helyreigazítást:

„Lapunk előző számába sajnálatos hiba csúszott be. Az ehető és mérges gombák képei alatt felcserélődtek a képaláírások. Amennyiben észrevették a hibát, szíves elnézésüket kérjük!”

Mi ez? Optimizmus, vagy fekete humor?

— it

TITITU-TITITÁ

Egykor pusztá torokból kiáltották, majd recsegő — óriás gégből — tölcésrés hangszóróból dörögött ránk a „Figyelem! Figyelem!” Helyette ma egyrészt több friss hangjelre, ötletes villámszerű figyelünk fel. A síp, a dob, a kürt, a gong, a csengő, a sziréna, a hang hangjában e felhívás sokféle árnyalata él.

Jó évtizede kellemes meglepetés volt számomra, amikor Párizsban, az Orly repülőtérén először hallottam meg a láthatatlan angyalok halk szavát. A repülőtér ragyogó renetegében bárhol-érthetően suttogtak fülembe az induló és érkező gépekre vonatkozó tudnivalókat. Attention — ezt még suttogva sem mondták; finom harangjátékot használtak a figyelemébreztésre. Egy hármashangzat föllépő három hangjával a főlészálló repülő, az ereszkedő dallammal az érkező gépek bejelentését előzték meg.

Néhány hete fedeztem csak fel Ithon — nagy örömmel — a MÁV új, hosszú időkre szánt pályaudvari hangjelét. A vonatfűtő lendületével muzsikál ez a villanyhangszereken született „tititu-tititá”, amelyet sok vetélytársa közül választott a magyar vonatok hangjelvényének a MÁV (zeneszerzővel is kibővített) alkalmi zsűrije.

Beköszöntő jel, amely nemcsak a vonatok indulásának hírközlését előzi meg, hanem jelzi az életre hívó szándékot is: légkört teremt a pályaudvaron, mert a cikázó kis dallam odafészkeledik az egymást váró, egymást búcsúztató emberek szívébe. Mi ez a fűtyszó, ez a „tititu-tititá”? A nem kötelező mosoly, a parányi szíves közvetlenség hivatalos dolgaink pergésében. A gépek, mozdonyok, jelek, jelzők és szolgálattevők szigorú rendjében a ránk-villanó emberi tekintet.

Czigány György

A MESÉK SZIGETE

Ki ölte meg Kennedyt? Az amerikai elnökögyilkosság rejtélye máig is homályban van.

A néhai elnök a nagyközönség szemében mind mesebelibb alakká válik. Márpedig a mesék hősei nem halhatnak meg és, ha egy szépséges leánnyalval egymásra leltek, ásó-kapa, nagyharang se választja el őket egymástól!

A mese-vágyó felnőttek a múltban is ellenálltak a tragikus végnek, legendás hőseiket maguk-költötték tetszhalállal, személcserével minduntalan feltámasztották. A boldog mesevíg gyermeket igényt ma már nagyüzemi módon elégtetik ki. Ezt teszi a Neue Post című nyugatnémet újság is, melynek csudálatos közleményeiről a Magyarországi egyik olvasója számol be mindnyájunk megkönnyebbülésére és felvidítésére.

Az új mese szerint a jó elnök ma is él, a szépséges Jacqueline pedig áldozatos hűséggel őrzi őt, szegény, idejében kicserélt magatehetetlent az arany szívű Onassis egyik szigetén. A nagy-lelkű milliomas hamarosan egy újabb szigetet vásárol, mert ennek lakói már sejtik a Nagy Titkot. A széplelkek nehezményezték, hogy Kennedy özvegye összeházasodott a görög hajókirállyal? A Neue Post megvigasztalja őket: a frigy csupán a sérült, kicserélt elnök-királyfi biztonágát, no meg a szóbeszéd elkerülését szolgálta. Minden jó, ha jó a vége. Éljen a romantika, éljen a mese, éljen a sajtóüzlet! Jó éjszakát, felnőtt-gyerekek!

M. J.

PATKÁNY- MENTESSÉG

Kezdetben volt a patkánymentesítés. Csúnya szó, meg is írtuk, hogy nem tetszik.

A napokban új patkány- és anyanyelv-irtó plakátok ezrei jelentek meg a budapesti utcákon. „A patkánymentesség fenntartása a lakosság részére díjtalan” — hirdetik. A „patkánymentesítés” végeredményeként tehát beköszöntött a „patkánymentesség” (lásd még: diplomáciai mentesség, személyes mentesség stb.), és ennek a furcsa mentességnek „a lakosság részére történő fenntartása”. Gondoljuk, a mondat magyarul folyamatos, rendszeres patkányirtást jelenthet. A sokoldalú plakát azonban a nyelvhelyesség-mentességnek a lakosság részére történő fenntartásáról is gondoskodik.

Ugyancsak díjtalanul.

B. Gy.

JÓKIVÁNSÁG

Beri Sándorné, a szabólesi hármasikrek édesanyja nyilatkozott a kórházban: immár tizenegy élő gyereke van. Férje kétezer forintot keres, a családi pótlék ezerkilencszáz forint. Az otthoni gyerekekre most menyecske-lányuk vigyáz, aki szintén velük él két gyerekeivel. Így hát tizenheten laknak majd a Kék községi ideiglenes, egyszobás lakásban, „hacsak nem akad valami jobb megoldás”. E megoldás csak külső segítség lehet, mert — mint olvassuk — „ez bizony saját erőnkől már nem fog menni”.

Beri Sándorné teli van bizalommal. Becsületre és munkára fogja nevelni újszülött ikreit. Az olvasóban persze felvetődik a kérdés: hogyan fér el tizenhét fekhely egyetlen szobában? Hát a játékok, tanszerek? Hol és hogyan játszanak, tanulnak, léteznek a gyerekek? Nem kellene-e sürgősen lakást kapniok? Am Beri anyuka a nyilvánvaló nehézségek ellenére is derűlátó. Sok munkája miatt sem bántódik, és egyetlen kívánsága, hogy „csak egészségesek legyenek” az új csöppségek. — „Más kívánsággal mi sem tudunk búcsúzni Beri Sándornétól” — fejezi be interjúját az újságíró.

Hát nem nagyon erőltette meg magát, főként, ha megfontoljuk, hogy a kívánságok még pénzbe sem kerülnek.

E. I.

JÉGMÚLT IDŐK

Ha volna ilyen verseny, az elmúlt hét legbájosabb napihire címet ez nyerné el:

„Országos jégtörő-tanácskozás kezdődik ma délután két órakor Tokajban, az Országos Vízügyi Hivatal rendezésében.”

Nem tudjuk a dolgot máshogy elképzelni, csak így: az országos jégtörők elutáltak magukat, s gondoltak egyet, jégük nincs, idejük van, miért ne tanácskoznának. Összeültek hát, pontosan két órakor, hogy meghallgassák ősz kollegáik elbeszélését a daliás időkrol, amikor jég borult a vizekre, mindenki tudta még, mivel üsse agyon az időt.

Es nem a fejét kellett törnie rajta.

-göv-

PIROS FESTÉK

A Volt egyszer egy vadnyugat című filmben kockás ingek vásznain út át a piros festék, szívát-

VÁD ÉS VÉDELEM

Furcsa ötlettel kezdi *Esetleg szabad szombaton?* című cikkét Cserhalmi Imre a vasárnapi Népszabadságban: „Divatos téma mostanában a szabad idő; nincs elég idő ahhoz, hogy az ember megismerjen minden e tárgyban íródott vizsgálódást, elemzést, tudományos és áltudományos publikációt. De ez valószínűleg nem is baj, mert nagyon hasonlítanak egymásra” — írja.

Meghökkenítő ötlet olyan művekről, s ráadásul szigorúan fténi, amelyeket az ember nem olvasott. De nem akarjuk védelmünkbe venni a számunkra is ismeretlen „báratos és tanácstalanra hangszerelt” divatos írásokat. Annál kevésbé, mert csak dilettáns művészek lehetnek. Komoly szociológiai munka, felelős publicisztikai töprengés sohasem indulhat ki olyan premisszából, hogy a kéthetenkénti szabad szombat önmagától s egyszerűen ugrásszerű fejlődést hoz a közművelődésbe. Nem tetelezhet föl olyan képtelenséget sem, hogy a szabad idő akkor kezdődik, amikor „a munkás leteszi a szerszámot”. Hasonlóképp nem szokása a kulturált időöltés „percekkel, félnapokkal való mechanikus mérésével” s még kevésbé az, hogy a tényeket kiagyalt vagy kopírozott elméletekhez akarja igazítani, hogy az adatok önkényes kevergetésével szortirozásával igyekszik eredményhez jutni.

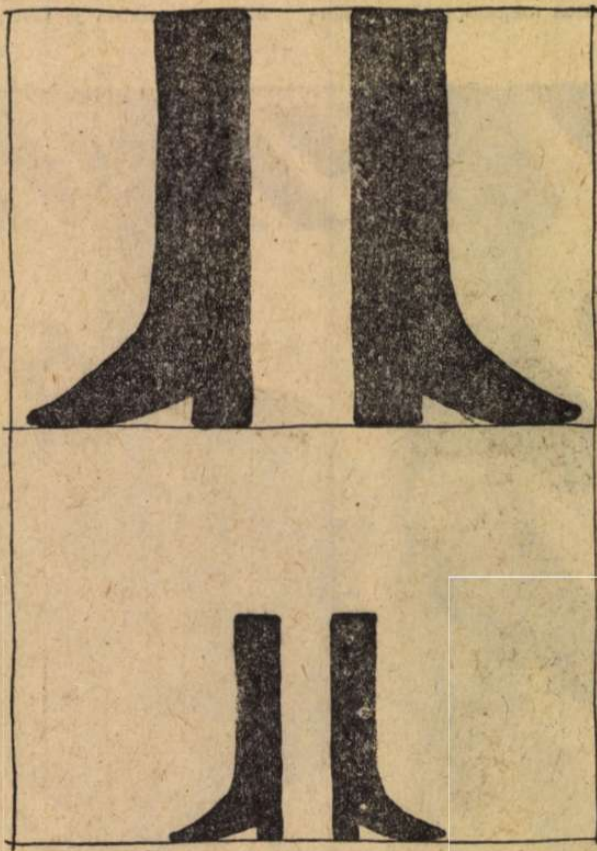
Az időmérleg, igaz, része majd minden művelődésszociológiai vizsgálatnak. Joggal, hiszen a művelődésre, akárcsak az élet egyéb ügyeire, dolgaira — sajnos — idő kell. De a komoly vizsgálatok manapság elsősorban az életmód és a művelődés összefüggéseire irányulhatnak. Elvégre abba, hogy egy ember művelődik-e vagy sem, belejátszanak a szülői házból hozott szokások éppúgy, mint a jelenlegi lakás- és munkakörülmények, az iskolában kapott ösztönzés (vagy ennek hiánya) nemkevesebb, mint a család, a baráti kör, az anyagi helyzet; a települési forma is, ahol az ember él; az is, hogy látja-e műveltsége hiányainak kárát, érzi-e a művelődés hasznát; s hogy vannak-e érdekes, csábító alkalmak a művelődésre?

Es folytathatnánk, de nem érdekes. Mindezzel feltehetőleg egyetért Cserhalmi Imre is. Vitánk vele főként amiatt van, mert cikke további részében tovább ígazságtalan túlzásokra ragadta a szenvedély. Valósággal védelmezi a munkásokat a szociológusoktól. Szerintünk viszont nem föltétlenül becsümmérl — s még kevésbé „vádolja” — a munkásokat, aki a tények és a körülmények gondos elemzése alapján arra a következtetésre jut, hogy a munkások jelentős részének művelődési helyzete ma még távolról sem kielégítő. Lehet, hogy épp a munkások érdekében szól. Talán aggódik amiatt, hogy az öröklött műveltségi hátrányok rögződnek, sőt újratermelőnek. Talán megszívlelte Széchenyi mondását a kiművelt emberfők sokasága és a nemzet jövője közötti összefüggésről, és komolyan veszi Lenin véleményét, hogy a szocialista társadalom vezető osztályának el kell sajátítania a kultúra értékét.

Mindez a mi korunk — a sokat emlegetett tudományos-technikai forradalommal — még hangsúlyosabbá, még fontosabbá teszi. A játszma maholnap — alighanem már ma is, de még inkább holnap — valósággal vére megy. A tét egy osztály, egy társadalom gyorsabb vagy lassabb fejlődése, s benne az egyes ember szüntelen megújulása-gazdagodása vagy korai devalválódása, szakmai és emberi előregedése.

Van ok hat bőven vitára, vizsgálódásra, töprengésre. S a tények tudományos feltárása csak jó szolgálatot tehet a munkások osztályának.

m. a.

Réber

Réber László rajza

K. Zs.